

VARAŽDINSKA KNJIŽEVNO-ZNANSTVENA TRILOGIJA
JOŽE SKOKA

Ivan Zvonar, Varaždin

U našim se kulturnim i književnim prilikama rijetko događa da u relativno kratkom vremenu budu objavljene dvije, po opsegu i sadržaju iznimne, knjige istoga autora. Ipak je prošle (2012.) godine u varaždinskoj Knjižnici i čitaonici “Metel Ožegović” predstavljen javnosti, u izdanju Nakladničke kuće *Tonimir* iz Varaždinskih Toplica, *Garestinski hortus verbi*, a ove (2013.), zaslugom istog nakladnika, *Garestinski panopticum* iz pera profesora emeritusa Jože Skoka. Oba naslova podsjećaju na tradiciju i duže vremensko razdoblje u književnim i kulturnim djelatnostima jednoga grada i njegove bliže okolice.

Garestinski hortus verbi, 2012.

Poznato je, naime, da se Varaždin prvi put spominje daleke 1181. (u ispravi Bele III.) kao Garestin. S druge, pak, strane pisci od starine rado koriste izraz *hortus* odnosno *hortulus* za knjigu u kojoj je sabrano štivo iz lijepe književnosti, bilo svjetovne, bilo duhovne.

Već je ispovjednik Katarine Frankopan († 1562.), supruge sigetskog junaka Nikole Šubića Zrinskog (1508. – 1566.) Nikola Dešić (16. st.) na njezin poticaj skupio pregršt latinskih tekstova za jedan časoslov, koje je potom preveo na hrvatski jezik i uz Katarininu novčanu pomoć dao tiskati u Padovi 1560. pod naslovom *Hortulus animæ* (što je reći - *Raj duše*). Taj je časoslov – molitvenik vjerojatno bio podijeljen narodu, pa se čitanjem istrošio, a ostala je samo predaja o “molitvenim knjižicama” koje je sastavila Katarina Frankopan. Tek kad je 1967. Šime Jurić (1915. – 2004.) našao u franjevačkoj samostanskoj knjižnici na Trsatu

jedini sačuvani primjerak molitvenika *Raj duše*, zagonetka je razriješena spoznajom da su “molitvene knjižice” i *Raj duše* jedno te isto djelo.

Vrijedno je spomenuti da se tu radi i o prvoj ponešto kajkavskoj tiskanoj knjizi jer je pisana jezikom ozaljske okolice u kojem se miješaju sva tri naša narječja, s nešto naglašenijim udjelom čakavštine. Jedan je primjerak bibliofilskog izdanja te knjige, koju su, uz pomoć sveučilišnih profesora Milana Moguš a i Josipa Vončine, pripremili i 1995. objavili franjevci iz Rijeke (Trsata), predsjednik Josipović, za nedavnog boravka u Rimu, poklonio papi Franji.

Teško je reći zašto je Dešić riječ *hortulus* preveo kao *raj* kad ona primarno znači *vrtić*, a Belostenec (početak 1595. – 1675.) kaže *vrtec*, *baščica*.

Milan Moguš dopušta i izraz *perivoj*.

I doista, Dešićev suvremenik Petar Zoranić (1508. – između 1543. i 1569.) luta u svojim *Planinama* (objavljenim 1569.) *Perivojem od Slave* i susreće vile Latinku, Grkinju, Kaldejku i Hrvaticu koje u krilu nose jabuke, simbole književnog stvaralaštva. Hrvatičine su jabučice najskromnije.

Jedan drugi kapelan, jedne druge Ane Katarine Frankopan (1625. – 1673.), Međimurac Boltižar Milovec (1612. – 1678.) objavljuje u Beču 1664. svoj molitvenik *Dušni vert*, u isto vrijeme kada Katarinin brat Fran Krsto Frankopan (1643. – 1671.) piše svoj *Gartlic za čas kratiti*.

Nije stoga čudno što je za izrazom *hortus* posegnuo i Joža Skok jer *Garestinski hortus verbi* doista predstavlja vrt, što će reći pravu čitanku sastavljenju od ulomaka iz djela brojnih pisaca koji su svojim podrijetlom, dužim boravkom ili djelovanjem vezani uz Varaždin. Šezdeset i sedam je književnika svrstano u kronološki niz prema godinama kad su objavljivana njihova djela, od Ivana Pergošića († 1592.) do Denisa Peričića.

Iako to sâm autor nije posebno označio, iz redoslijeda se, kojim su pisci navedeni, može iščitati, dakako, bez fiksnih granica, pet književnih razdoblja.

Prvo obuhvaća najstariji i najduži period. Počinje s Ivanom Pergošićem u 16., a završava s Jakobom Lovrenčićem (1787. – 1842.) u tridesetim godinama 19. stoljeća.

Upravo je taj dio nametnuo sastavljaču najveću odgovornost. Gotovo da nema književnog imena iz naznačenog vremena o kojem u literaturi ne postoje različiti, često i oprečni, podaci, ili ih naprosto nema.

Skok se potrudio da na jednom mjestu sabere rezultate najnovijih znanstvenih istraživanja, pa je time otklonio mnoge, ali ne i sve, nedoumice oko pojedinih djela i pisaca. Spominjemo tek činjenicu da do danas nije razriješeno pitanje autorstva *Pesama Horvatskih* iz 1781., koje se i dalje pripisuju Katarini Patačić (1743. ili 1745. – 1811.).

Drugo su razdoblje obilježili aktivni varaždinski sudionici u hrvatskom narodnom preporodu. Neki su od njih, nažalost, živjeli i djelovali kratko, a neki su nastavili svoj plodan književni i znanstveni rad i u kasnijim razdobljima (valja spomenuti Ivana Kukuljevića Sakcinskog, 1816. – 1889.).

Treće, postpreporodno, razdoblje počinje s pedesetim godinama 19. i seže u tridesete godine 20. stoljeća. Ako je na početku Vladislav Vežić (1825. – 1894.), na kraju će niza biti Ksaver Šandor Gjalski (1854. – 1935.).

Osim dvojice pripovjedača (H. Dragošić, K. Š. Gjalski) i trojice pjesnika (Vežić, Palmović, Arnold), to je vrijeme dalo i četvoricu uvažениh znanstvenika, također na ovaj ili onaj način vezanih za Varaždin (Luka Zima, Matija Valjavec, Vatroslav Jagić, Ivan Milčetić).

Četvrto razdoblje obuhvaća pjesnike, prozaiste i znanstvenike koji su stvarali između dva rata. Ono, uvjetno, počinje s Marijom Kumičić (1863. – 1945.), a završava s Ivanom Ladikom (1912. – 1984.). Znanstvenim su se radom u tom vremenu istakli Branko Vodnik Drechsler (1879. – 1926.) i Franjo Galinec (1887. – 1945.).

Najbrojniji su, dakako, pisci petog razdoblja, od sredine 20. do drugog desetljeća 21. stoljeća. Ako je najstariji Franjo Švelec (1916. – 2003.), najmlađi će biti Denis Peričić (rođen 1968.).

Uza svako je spomenuto ime navedena i osnovna bio-bibliografija, pa knjiga prvenstveno može poslužiti srednjoškolskim profesorima, ako već ne kao priručnik, a ono svakako kao dragocjeni podsjetnik s relevantnim podacima i pomno izabranim tekstovima prikladnim za školsku interpretaciju.

Garestinski panopticum, 2013.

Garestinski panopticum je djelo sasvim drugog značaja. Ono se ovaj put pojavljuje s napomenom *Obnovljeno i prošireno izdanje*. *Obnovljeno* zbog toga što je prvo izdanje, pod istim naslovom, tiskano 2007., a *prošireno* jer donosi četrdeset i osam novih tekstova, dakle građu dovoljnu za samostalnu knjigu.

S obzirom, pak, na činjenicu da je prvo izdanje objavljeno prije *Garestinskog hortusa verbi, Garestinski se panopticum*, bez obzira na godinu izlaska iz tiska *Obnovljenog i proširenog izdanja*, nameće kao prvi dio (buduće) trilogije.

Riječ *panopticum* primarno znači 'muzej voštanih figura', ali i niz raznolikih tema.

I doista. Sadržaj je knjige po broju i raznolikosti tekstova pravi *panopticum*.

On, u prvom redu, sadržava radove Jože Skoka, a njihov je žanrovski raspon

neobično širok, pa ide od čisto beletrističkih sastavaka, preko studija, rasprava, eseja, kritika i feljtona, do autobiografskih zapisa. Kada je riječ o terminu 'beletristički', on će, ponajprije, obuhvatiti tekstove *Malo sjetan i tiho nasmijan zapis o mojoj varaždinskoj generaciji* i *Moje davno čakovečko bdijenje s Cesarićem*. Tu je esej, kao književni žanr na granici između znanosti i lijepe književnosti, ipak ustupio mjesto ovoj drugoj.

Garestinski je *panopticum* podijeljen u šest cjelina.

U prvoj, naslovljenoj kao *Varaždinske studije i eseji*, svakako valja istaći tekstove "Decretum" 1574. varaždinskog notara Ivana Pergošića kao osvrt na drugo, divot-izdanje spomenute knjige, u redakciji Zvonimira Bartolića, te *Hrvatski povijesni panopticum u Krležinim "Baladama Petrice Kerempuha"*, koje Skok promatra kao "najzavršenije" Krležino djelo.

Slijedili bi tekstovi *Milkovićeve kajkavski stihovi i zavičajni vidici*, *Zavičajni vidokruzi Krklečeve lirike* i Šicelova književnoznanstvena sinteza povijesti hrvatske književnosti.

Valja naglasiti da se radi o autorima s kojima je pisac osobno komunicirao, u različitim društvenim prilikama i datostima, pa niti ne pokušava prikriti svoj emotivni odnos prema aktualnim trenucima s kojih procjenjuje njihova djela, bilo da je u pitanju lijepa književnost (Milković, Krklec), bilo znanost (Šicel).

Cjelina *Autobiografski eseji i zapisi* donosi, sukladno naslovu, uz već spomenute beletrističke tekstove, *Autobiografski esej o Zvonku Milkoviću*, *Krklečevski zapisi Krklecu u spomen*, *Varaždinsko landranje s Matkom Peićem* te *Autobiografsko troknjižje* Zvonimira Bartolića.

No, dok prva tri predstavljaju autobiografske zapise samoga Jože Skoka, u četvrtom će autor prokomentirati niz autobiografskih priloga svog suvremenika, kolege po struci, suputnika po peru i prijatelja Zvonimira Bartolića, s posebnim naglaskom na njegovoj "najautobiografskijoj" knjizi *Kaudinski jaram*, u kojoj Bartolić evocira svoj boravak na Golom otoku (ne u svojstvu turista).

Sljedeće dvije cjeline, *Varaždinski književni listići i feljtoni* i *Svjetla književne baštine*, sadržavaju osvrte na niz znanstvenih, književnoznanstvenih i poetskih tekstova koji su se pojavljivali u javnosti u redoslijedu od *Paskinog interpretacijskog čitanja Krležinih "Balada"*, do najave novog, proširenog, izdanja *Rječnika varaždinskoga kajkavskog govora* Tomislava Lipljina.

U petoj je cjelini, *Intimne dijagonale*, do najpotpunijeg izraza došao autorov odnos prema rodnom mjestu (Petrijanec kod Varaždina), prema gradu kao vlastitoj sudbini (Zagrebu, o. p.), prema književniku Gjalskom, s posebnim obzirom na njegove novele *Na Badnjak*, *Na Januševo*, *Idila staroga ljeta*, što i danas bude nostalgiju za nekada tako prisnim božićnim ugođajima, prema sumještanima koji su se, svaki na svoj način, izdvojili iz sivila svakodnevice i prema netipičnim

povijesnim trenucima, valjda predodređenim da ostave neizbrisivi pečat u svijesti svakoga senzibilnijeg pojedinca.

Dva teksta iz te cjeline zaslužuju posebnu pažnju.

Na prvom je mjestu reminiscencija *Uzbudljiv ponovni susret s "Horvatskom zemlicom"*. Radi se o autorovu susretu sa slučajno sačuvanim primjercima antologije *Horvatska zemlica*, koju je sam uredio, a bila je rezultat Smotre kajkavskog pjesništva u Samoboru proljetnih dana burne 1971. Ona je već na početku 1972., zbog pjesme *Kralju Tomislavu* Paje Kanižaja, proglašena nacionalističkom, a policijske su i partijske vlasti naredile da se svi njima dostupni primjerci unište.

Podsjećamo da je iste godine istu sudbinu doživio i *Kajkavski kolendar* za 1972., opet zbog jedne jedine pjesme, *Kad izgovorim tvoje ime...*, Željka Sabola.

Spomeni na takve trenutke mogu biti gorki, ali i trijumfalni, jer dokazuju da se prave vrijednosti ne mogu uništiti, a to potvrđuju i, ne tako malobrojni, sačuvani primjerci *Horvatske zemlice* i *Kajkavskog kalendara*.

Drugi je, potresan, tekst *Petrijanečka postaja hrvatskoga križnog puta*. U njemu autor iznosi svoj osvrt i na prizore koje je sam doživio kao petnaestogodišnji dječak.

Glavni je lik, ustvari, petrijanečka cesta. Ona, poput Mehmed-pašine ćuprije na Drini, stoljećima svjedoči o najrazličitijim zbivanjima iz svoje neposredne okolice, i to od rimskih vremena, preko svete braće Konstantina i Metodija koji su se upravo tu, u Aqua Vivi, napili žive vode na svom putu u Rim 867. godine (o. p.), pa do naših dana.

Težište je osvrta ipak na onim tragičnim trenucima iz 1945. kada su petrijanečkom cestom prolazili ostaci domobranskih jedinica na Križnom putu u neizvjesnost, u što je uključena i sudbina autorovih rođaka i prijatelja.

Pisac ne ostaje dužan ni dvojici svojih sumješтана koji su se u drugačijim, svakako sretnijim, okolnostima i na drugi način nametnuli javnosti. Jedan je od njih glazbeni pedagog i skladatelj Stjepan Mikac, a drugi učitelj Anđelko Zorković. On je više od četvrt stoljeća proveo na mjestu ravnatelja Osnovne škole u Petrijancu i za to ju je vrijeme uspio uzdići "... na rang ugledne i ogledne prosvjetne institucije", a ujedno je i autor monografije o Petrijancu kakve se, po Skokovu mišljenju, ne bi postidio ni koji veći grad u Hrvatskoj.

Djelo Jože Skoka u kritičkom zrcalu

Na svoj način u knjizi *Garestinski panopticum* impresionira i zadnja cjelina: *Autor u kritičkom zrcalu*.

Dvadeset i devet je književnih teoretičara, kritičara, povjesničara i recenzentata reagiralo na Skokova djela sabrana u *Garestinskom panopticum*u, počevši od časnih, danas već pokojnih, starina Stjepka Težaka, Miroslava Šicela, Olge Šojat, Zvonimira Bartolića i Rafe Bogišića, preko živućih sveučilišnih profesora (Krešimir Nemeč, Cvjetko Milanja, Zvonko Kovač), do predstavnika mlađih generacija književnih i znanstvenih djelatnika koji su pisali, pišu i, nadati se, još će pisati o Joži Skoku i plodovima njegova pera. Nemoguće je u nekoliko rečenica sažeti citirane osvrte, komentare i prosudbe iznimno raznolikog Skokova književno-znanstvenog opusa.

Poseban osvrt ipak zaslužuju tri detalja iz prikaza knjige *Kajkavski kontekst hrvatske književnosti* objavljene 1985. godine (TIZ Zrinski Čakovec i Zavod za znanost o književnosti Filozofskog fakulteta Zagreb). Radi se, bez sumnje, o naj-slojevitijem Skokovu djelu, stvarnom *mementu* kajkavske književnosti, usmene i pisane.

Sukladno svojoj znanstvenoj maniri, pisac i tu pokušava, a u mnogim detaljima i uspijeva, razriješiti dosad još uvijek vrlo česte nedoumice u pristupu, posebno starijem, kajkavskom poetskom stvaralaštvu.

On je, tako, prvi ustvrdio i znanstveno dokazao da novija kajkavska književnost počinje s poetskim djelima Pavla Stoosa (1806. – 1862.).

Čudno je da naši književni povjesničari još uvijek nisu uočili kako je cjelokupna kajkavska svjetovna poezija do preporoda (do 30-ih godina 19. stoljeća), i usmena i pisana, koja se sve do najnovijeg vremena mogla iščitati samo iz rukopisnih pjesmarica, stvarana po pravilima jedne te iste, istina, nenapisane ali sveprisutne, poetike, zbog čega je pojava tzv. *spuštenih kulturnih dobara* (gesunkene Kulturgüter), kad široke narodne mase preuzimaju djela pojedinih pjesnika ili pripovjedača i pretvaraju ih usmenim prenošenjem i variranjem u folklorne činjenice, na kajkavskom govornom području daleko prisutnija nego u drugim europskim književnostima istog razdoblja. I dok su imena njihovih začetnika u pravilu zaboravljena, djela žive i danas.

Upravo je Pavel Stoos prvi istupio iz te poetike i povukao jasnu crtu između usmenoga i pisanog. Tako je najavio početak novog razdoblja u kajkavskoj književnosti u kojem će sve češće i svjetovni kajkavski pisci (duhovni su to radili već mnogo ranije) potpisivati svoja djela.

Drugi je moment dokaz kontinuiteta kajkavskoga književnog stvaralaštva u zadnjim desetljećima 19. stoljeća.

Kada je, naime, prestao izlaziti kalendar *Danica zagrebečka* (1851.), a potom, 1874. godine, i prošireni molitvenik Čtejenja i evangeliumi "... posljednjeg Mohikanca vu puščini kajkavskoga slovstva" Ignaca Kristijanovića (1796. – 1884.), mnogi su pomislili da je to kraj kajkavske književnosti. Međutim, baš

te, 1874., objavljuje August Šenoa (1838. – 1881.), na zagrebačkoj kajkavštini, podužu pjesmu Čudnovita dveh *kaputov zmešarija*, nakon čega će se, do 1880., pojaviti još pet njegovih kajkavskih pjesama. Neprekinuti lanac nastavlja Stjepan Ilijašević (1814. – 1903.) svojim kajkavskim pjesmama sabranim u zbirci Šala i satira (Zagreb, 1892.).

Oba je ta detalja, iz inače opsežnijeg rada dvojice pisaca, izdvojio, znanstveno protumačio i smjestio u pripadajuće im vremensko razdoblje Joža Skok i tako popunio prazninu u našim povijestima književnosti između 1874. i 1900. godine. Odmah nakon toga, točnije 1900., Matošev će *Hrastovački nokturno* najaviti početak “zlatne ere” novije kajkavske lirike.

Treći je, pažnje vrijedan, segment iz *Kajkavskoga konteksta hrvatske književnosti* Skokov kritički prikaz pjesničkog rada Milana Dobrovoljca (1879. – 1966.) koji je pod pseudonimom Žmigavec između dva rata, u projugoslavenskom satiričnom tjedniku *Koprive*, objavljivao u nastavcima Šenoine romane *Seljačka buna* i *Zlatarovo zlato*, pretočene u kajkavske stihove, i to na način kojim su devalvirana dva kapitalna djela hrvatske književnosti, ali i sama kajkavština kao jezični izraz, ovdje isključivo korištena “... u posredničkoj ulozi prijevoda”.

Oba spomenuta romana, svaki na svoj način, završavaju tragično. Žmigavec je svojim stilom i jezičnim sredstvima od njih stvorio lakrdije namjerno svedene na dokoličarsku zabavu. O njemu kao pjesniku i čovjeku najpotpunije govore stihovi na završetku prepjeva *Seljačke bune*:

*Komaj ovo Tonček reče
Već popevat čul je sina:
“Lepa naša domovina!”
Tomek rekel tronut ves:
“Deco to je S. H. S. !”
Od Vardara k morju ravno
Kralestvo je naše slavno
Jugoslavska to je mati
Bog ju srečom vek nek prati!*

Nitko ni prije ni poslije Jože Skoka nije reagirao na tako perfidan postupak toga proračunatog političko-prigodničarskog stihotvorca (koji je, usput rečeno, umro u Beogradu, 1966.). Doista začuđuje ravnodušnost naše književne znanosti prema namjernom obezvređivanju više književnih imena samo zato što su hrvatska i jednoga jezičnog izraza samo zato što je kajkavski.

Već je rečeno da *Garestinski panopticum* impresionira, ponajprije, širinom

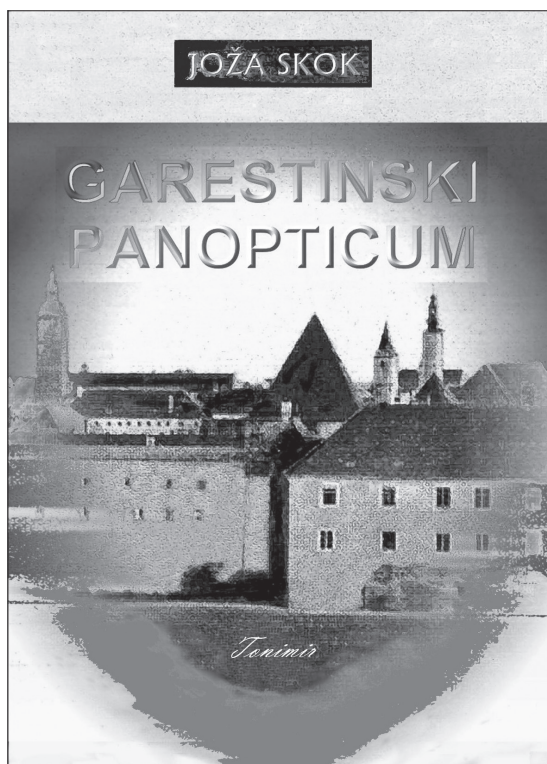
i raznolikošću obuhvaćenih tema, a potom, svakako, i književno-znanstvenom razinom na kojoj su te teme obrađene.

Ocjena je sadržaja samog djela najpotpunije izrečena u tekstovima iz cjeline *Autor u kritičkom zrcalu*, pa joj se nema što dodati.

Piscu ovih redaka čini posebno zadovoljstvo što već sada može najaviti izlazak iz tiska i treće knjige. Bit će to *Garestinski gartlic rieči*, posvećen usmenom stihovnom i proznom stvaralaštvu u Varaždinu i njegovoj široj okolini.

Tako će, ovom trilogijom, Varaždin dobiti književnu monografiju kakva dosad nije stvorena na hrvatskom jezičnom prostoru.

U Varaždinu na Dan sv. Huberta 2013.



*Naslovnica: Jože Skok
Garestinski panopticum*

SEN JE, A PESMA NE

Zdenka Maltar, Novi Marof

ŽOTE JOČI SOHE

Noč se rascvela po paperu,
ves bela, z olovke znikla,
zrasla kaj niemo drievo, bukva.

Noč je glas,
hopadajuča sprhla veja,
snegovita zvezda,
preletavanje sohe.

*V pedesetnici još pišeš pesmice?
Vupaš se slačiti kaj kačica boga
na blatnemu potu, pred drugem.
Robačice sajdane, šlapice za noč.*

*Ili si kačica vu biegcu,
življenje kak smicanje
v goščavu med jagode.
Gdo je šipuš preminutja,
sajavi norjak?*

Noč je rieč, tenčina zgažena,
zaostala pokle sna, imena.

Z pepela zroštana,
po dnevu skrita.
Preganja i gnete ta rieč,

od noči do noči,
do nebosklona,
do pozablenja.

I ODJENPOT NUOČ

*Ima nuoči črnejših od šmiere, krvi prezrelih kupin,
nuoči brez netopirov, sohi i zavijanja na mesečinu,
Ima nuoči za spanje, dihanje, jokanje,
nuoči stvorenih za samomorilce i angeluse,
hudih nuoči za črne človeke i gade vsake fele
i nuoči v katerima negdo dogo popeva opernu ariju,
a tati odnesu z muzejuma vriednu sliku „Zagrljaj“.
Ovo nie bila takva nuoč...*

Na rieči kotere te ne dotikavaju,
na povehlo cvetje, pretekli dien,
na vse kaj je dišalo v kujni, iži, vu mleke,
na plafticu božju vu gartlu, grozdje jorgovana.
Na vse kaj je jokalo, letelo,
plavalo med nami.
Na vse okoli čega sme drobile kru, kuhale čaj.
Na cerkveni turenj, spod brvju čon.
Na vse nedosegjeno, nepovedeno...
nuoči duši nas glas.
I vavek nekotero listje prejde v tanc.
Obrjene z pleči,
nemremo se videti.
V glajže opal je prah.

Ti si črtu z prostu roku povlekla,
z črnu tentu zapackala
sve prste, me srce...
Potuljena, čkomna nuoč
legla je med nas.

MATER MOLI PRED SVETIM KIPCIMA

Kak ti prestrieti se,
v čkomenju
klečati.
Šeptom predi sramežlive zorje
zozvati,
zmed dva kočenja srca.
Predi fmivanja pokleknoti sončeku
kak ti.
A lipa cvete v zrnjiču krunice tve.
I rascvetavaju se jutra vu fticama.
Tebe lostavicu stišava sv. Franjo,
tebe grlicu pušča,
vu sumračje ti mu ševa popevaš.
Podrobiti se zemlici kak ti
vu kru,
krf,
smieh.
Veseli smieh gda nas gerliš.

MODRI KAK NEBO, METULJI DVA

Modri kak nebo, metulji dva v letenju su bili,
sonce pramaleča vu srcu cvieta su tekli,
vu času na lice ti, roke, pak v nebo se zvili,
dragali nam joči, lasi, kak jen, a dva su bili.

I tanec su v luftu i veter lehek i list drfteči,
kak jih doteči predi sonca, dežđa, sna,
morti znaš kak visoko idu naše solze, reči,
gda jih zemu, nojse metulji te brez imena.

Zemlena krf, zemlena duha i postel v travi,
gdo nas to do joblaki restirava, ziblje,
kam so zašli, gde ostali te metulji plavi,
pital si me šeptom, jesen črno šiblje.

Onemele nam joči prepone modrine,
zima reskriva rane, modrikastu krf svile,
ja sem tebi pesmu o letenju vu samine,
ti si meni rojžu gde kreluti su jim

OKOLI TREH KRALJUV
(iliti Schnee komt...)

Gda snieg podvleče črtu,
ledveni zvončec vu tihoču
visoki ce,
črleni ftič tambušček
sunčenići skluval joko,
pozaspalo vse.
Vavek, pehnu me te glasi,
preteklosti časi.

Schnee komt, Schnee komt...

Zgodilo se v Altenmarktu,
okoli Treh kraljuv,
jene zime,
gdo zna zakaj ostala mi ta zoblika,
Oskar i Sara, smejajući starci,
dučeći kak deca,
veselje kaj srce pika.

Schnee komt, Schnee komt...

SEN JE, A PESMA NE

Spravi mi grudu snega spod vajkuš za mrzlu glavu,
kak britvu rieč kristalnu, čistu, brez jafkanja,
zeleni i črni i zvezdani jogenj mi ostavi,
za vrielu stihinu mesto kervi,
vutisek persta na bieleu paperu
joblak v jederek mi zastavi.

Gde spiš sfrkana kak mačka,
milostivica prepredena.
Spleti mi zimu v nekaj teplo,
črleni kapuček z cimbuleki mi nastavi.

Pokaži mi lice od zemle, od trave, od golubice,
od nečesera kaj se more pehnuti
v žep deti kre serca.

Zmožno, prehojdi v capama oroslana,
nejžno vu versu kak visibaba.

Sfrkni gnezdo za potepuhe, boge petlare.

*Rokice nek stopiju,
a potlam cieli zgoriju.*

Prevzemi mi strah moj
i hrepenjenje
i smeh i deh
i nuoč moju.

Zneveri me stokrat,
zataji, zpepeli, pregoči,
Al, reči, si bila to ti senoči
Il hopal je sen na moje joči.

ZA BOŽIČ DIMO DOJTI

Za Božič vrnuti se dimo po steza bieli,
vu mala sela dečinstva, spod zmržjenog brega,
vu rise na glajža mrazni, v pahule snega,
v zdena jutra gde luč se rodi, biti veseli.

Za popefkami starim, kajdami z gljibine,
dimo dojt, kak tiči po nebeski tragi.
Vu zvonečim pesmam, v belosniežnom srcu zime,
roke ti zgreti, biti gde su i naši dragi.

Po potu kaj svetli i srebrom se leska, iti,
po dehu, po rieči, zgubiti se vu sejnam i sniegu,
najti sve korake, duhu po mlieku na briegu,
postelju mefku, toplu kak diete, za Božič.

Zapreti joči gda snieg se na jobrazi roji,
curi vume kak cukor zdavnoga prfkača.
Nek škriplu jormari, sever i koraki tvoji,
nek zvoni jezik koterim se materi vrača.

Za Božič vrnuti se dimo po steza bieli,
po zvezdi kaj nas zove, pelja v domaje svoje,
trudnima nek nam vuspenku angelusi poje,
v zdena jutra gde luč se rodi dojtj veseli.

ČAKAJUČI SNIEG

Veju cmreke z gornji hosti,
šiške v mrazu, cinkuše,
gladobne ftiče, pokrita polja,
zaniemelo vse...

I opet jogenj bukovinu liže,
z komina Domači, z davne bajke,
pesma dalečine.
Vse si bliže,
čakamo snieg

Polefkost prede v svilni belini,
mefkost počinka.
Da je meni k tebi dojtj,
duša mačja roku projsi,
draganje predi sna.
Vesmir spi vu pahulama
pelja nas v dečinstva čase,
gde mali jognji čmiže.
Vse si bliže,
čakamo snieg.